

Järva Valla Leht

jarvavald.ee

NR 19 (145)

NOVEMBER 2024

ILMUB KAKS KORDA KUUS

Lühidalt

• 17.–20. oktoobrini toimus David Otto Wirkhausile pühendatud noorte puhkpilli- ja löökpillimängijate konkurs. Löökpillimängijate III vanuserühmas sai Christofer Gorbölvjov väga hea esinemise eest diplomi. Tema õpetaja on Marko Sirila ja kontsertmeister Ilme Meier. Flöödimängijate I vanuserühmas saavutas Kiira-Marii Sirila 1. koha. Tema õpetaja on Kerstin Laanemets ja kontsertmeister Si-ret Heinaste.

• 30. oktoobril kohtusid Järva valla koolide õpilasesindused Järva-Jaanis. Neile oli külla tulnud Eesti õpilasesinduste liit. Päeva esimeses pooles saadi ülevaade liidu tegevusest, räägiti kooli demokraatiast, valimistest ja vaadati üle õpilasesinduste põhimäärused. „Jõudsime arusaamisele, et peaaegu kõikide meie koolide põhimäärused vajavad uuendamist,“ ütles noorsootöökeskuse juht Aune Suve-Kütt.

Päeva teises pooles toimusid diskussioonid ja lahendati gruppides ülesandeid. Üks osa õpilastest arutles koolis vaba aja veetmise võimaluste üle ja teine osa rääkis nutitelefoni kasutamise teemal. „Grupis, kus olid teemaks nutitelefoni, jõuti lõpuks ühisele arusaamisele, et need võiks ikkagi ära keelata. Aga teatud tingimustel, mitte täielikult,“ lüüdis Aune. Vaba aja veetmise teemal ei jõutudki kokkuleppele.

Janelle Ruse ja Maire Mänd Põhja-Järva koolist on mõlemad aktiivsed noored, kellele meeldib organiseerida. Janelle sõnul said nad päeva jooksul ülevaate õpilasesinduste eesmärkidest. „Teha üritusi, korraldada väiksematele ja suurematele põnevaid laagreid ning teha vahetunnid lõbusaks,“ nimetas ta eesmärgi. „Näiteks teha liikumisvahetunde,“ viitas Maire ühe võimalusena vahetunnid lõbusaks teha. Simulatsioonide lahendamisel olid nad grupis, kus tekkisid ka erimeelsused. Mõlemad õppisid, et inimesed on erinevad ning kõikidel ei ole sama arvamust.

Põhjalikult uuendatud pritsimaja teenib edasi

2. novembril peeti tänuüritust Järva-Jaani vabatahtliku päästekomando hoone suuremahulise renoveerimisetapi lõpetamise puhul.

Komando pealiku Ivar Kärneri sõnul saadi suuremahuliseks renoveerimiseks 150 000 eurot päästeameti kaudu sise-ministeeriumilt. Kõik ettenähtud tööd on tehtud ja aruanne esitatud.

Alustati projekteerimisega. „Kõik algas arhiivijooniste küsimisega rahvusarhiivist,“ ütles Kärner. Liituti ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga, vahetati kõik aknad ja katus, majas on nüüd õhk-vesi küttesüsteem, tehti elektritööd, loodi uus sissepääs, et ruume saaks kasutada ka kutselised komandod, kes saavad siia tulla ajutiselt valvesse, ning asfalteeriti sissesõidu- ja väljasõidutee: kui varem oli oht, et vabatahtlike autod pörkavad sündmusele kihutava päästeautoga kokku, siis nüüd on võimalus, et hilinejad jäävad lihtsalt maha.

Osteti mobiilne generaator ja haagis. Kärneri sõnul oleks

generaator saanud äärepealt eelmisel öhtul tuleristsed, sest torm jättis Järva-Jaani elektrita, kuid kultuurimajas toimus retrodisko. „Mõtlesime juba, et läheme ja tõmbame peo käima, aga elekter tuli tunniga tagasi,“ ütles ta.

Maja sai uue fassaadi ja tehti ka sisetööd. „Tegelikult tegime sisetööd juba varem oma rahaga. Kui tekkis võimalus viia olmeruumid uuele tasemele, siis seda ka tegime,“ ütles Kärner. Ta tänas külalisi ja komando liikmeid, kes hoone renoveerimise sel etapil õla alla panid.

Et maja lõpuks korda saaks, on kirjutatud palju projekte. Raha on andnud LHV, JAP ning kohaliku omavalitsuse programm. Järva vald on toetanud kerksuskeskuse loomist (see on välistest teenusepakkujatest sõltumatu hoone, kuhu võib kriiside ajal pöörduda abi ja nõu saamiseks). Vald toetab ka MTÜ-de püsitoetuse ja kaasfinantseerimistoetusega. Ivar Kärner kiitis selle eest valla majandus- ja arendusosakonna juhatajat Triin Tippit, kes talle vahel võimalusi meelde tuletab.

Päästeameti lisatoetuse eest osteti paakautodele uued talverehvid (kõik autod sõidavad aasta läbi talverehvidega, et oleks ohutum). Ka on toetanud eraettevõtjad Paistevälja OÜ ja AS Baltic Argo.

Tänaseks on vabatahtlikul päästekomandol 30 liiget, kellest 11 on väga aktiivsed. Kui varem sõitis välja kas põhiauto või paakauto, siis nüüd üritavad nad välja sõita mõlemaga – võimekust on.

Aastas on väljakutseid keskmiselt 60–70 ja väljakutsete arv on tõusnud, sest lisandunud on ohu likvideerimisi, näiteks tormidega teede murdunud puude eemaldamist. Ka tõi väljakutseid juurde koroonaga.

Lisaks oma komando rahvale olid kohal ka siseminister Lauri Läänemets, Järva vallavanem Toomas Tammik, Rapla-Järva maa päästepiirkonna juht Tanel Vahter, Lääne päästkeskuse vabatahtlike koordinaator Lauri Lindoja ja Koeru päästekomando pealik Sven Selge.

Siseminister Lauri Läänemets

märkis, et vabatahtlik päästetegevus ja kõik, mis sellega kaasneb, erineb siinkandis tugevalt sellest, mida on näha ülejäänud Eestis. Ja väga positiivselt. „Minu meelest olete te suutnud teha seda ülihästi. Te olete suutnud hoida sisu, mida ajalooliselt vabatahtlikule tuletoetajatele teha,“ ütles Läänemets. „Kõik, mis toona selle ümber oli – tehnika, mehed ja naised, orkester – on olemas ka siin. See on midagi haruldast, mida mujal Eestis pole. Suur kummardus, et olete seda hoidnud ja edasi viinud. Keegi ei suuda kinni maksta seda vabatahtlikku panust, mida te olete andnud. Toetame nii palju, kui aidata saame.“

Läänemets kinkis komandole Eesti lipu, aga sünnipäevalaps Tuve Kärnerile kella, sest ta on olnud alati õigel ajal õiges kohas.

Vallavanem Toomas Tammik tunnustas Järva-Jaani vabatahtliku päästekomando mehi selle eest, et ei istuta käed rüpes, vaid kirjutatakse projekte, et raha saa-

da. „Hea meel on, et vallas on vabatahtlike olukord paremaks läinud – julgen öelda, et Järva vald on üks kõige turvalisem omavalitsus Eestis oma kahe kutselise päästekomandoga Aravetel ja Koerus ning kolme vabatahtliku päästekomandoga Järva-Jaanis, Sõrandus ja Imaveres.“

Meeleolu lõi 5P ehk Priitahtlike Pritsimeeste Pasunapoiste Punt, laua kattis R&T Talu OÜ.

Ajaloolise tagasivaate tegi Tuve Kärner ja sirvis selle tarvis üle-eelmisel sajandil alustatud kroonikaraamatut. Selle seltsimaja ehitamine algas aastal 1903, 1905. aastal ehitati seltsimajale juurde suurem saal ja näitelava, kus aastal 1950 esines ka Georg Ots. 1951. aastani toimus seltsimaja ka rahvamajana, kuni üle tee valmis kultuurimaja. Siis alustas siin kino Saluut, mis tegutses 1992. aastani, kuni kinnistu anti üle Järva-Jaani vallale. 1994. aastal kolis siia Järva-Jaani A-grupi tuletoetajate komando. 2. aprillil 2002 kell 8 lahkus riiklik tuletoetaja Järva-Jaanist.

Tuve rääkis ka mõne tõise ametiga seotud vigurloo. „Saime kord väljakutse öösel kell 3 – Ammuta külas põleb elumaja. Eelteade oli, et kuma on väga suur, kohale sõitsid ka Türi, Paide, Koeru ja Aravete päästjad. Otsime, otsime, peab olema väga suur tulekahju, meie üles ei leia. Tulekahju pole. Pikkade otsingutega saime jälile, et mees, kes väljakutse tegi, oli läinud öösel pissile, vaadanud naabri maja poole – selle tagant paistis suur täiskuu, mis tekitas pildi põlengust. Niisiis oleme käinud kustutamaks ka kuud.“

Vaadata oli Järva-Jaani vabatahtliku päästekomando tehnikapark, kuhu hiljuti lisandus Eestis ainulaadne UGV ehk mehitamata maismaa sõiduk firmalt Milrem. See on puldiga juhitud ja toimib nii kaugele, kuni silm ulatub. „Hakkame alles leidma kasutusalasid sellisele robot-eritehnikale. Peamine eesmärk saab olema varustuse vedu näiteks metsatulekahjudele,“ pakkus Ivar Kärner.

Продовження тимчасового захисту

Просимо одержувачів тимчасового захисту вже у жовтні та листопаді відвідати зал обслуговування Департаменту поліції і прикордонної охорони та зробити у цифровому кіоску нове фото для документу

При продовженні тимчасового захисту фото для документу необхідно зробити до подачі клопотання в середовищі самообслуговування

Ajutise kaitse pikendamine

Palume ajutise kaitse saajatel juba oktoobris ja novembris külastada PPA teenindussali ning teha digikioskis dokumendi jaoks uus foto

Ajutise kaitse pikendamisel tuleb dokumendifoto teha enne iseteeninduskeskkonnas taotluse esitamist

Järva vallavolikogu istung 24. oktoobril Aravetel

- Teisel lugemisel oli Järva valla eelarvestrateegia aastateks 2025–2028. Finantsjuht Kaja Reinberg selgitas kahe lugemise vahel esitatud muudatusettepanekuid ja põhjendas nende sisu. Volikogu esimees Rait Pihelgas palus Ester Valdveel redaktsoonilised täpsustused esitada Kaja Reinbergile, et need enne määruse allkirjastamist teksti sisse viia.

Eelarvestrateegia võeti vastu 14 poolthäälega.

- Esimesel lugemisel oli Järva valla hariduse ja noorsootöö valdkondlik arengukava aastateks 2024–2030. Abivallavanem Siim Umerov selgitas arengukava koostamise erinevaid etappe ja lisas, et pärast juunikuu volikogu soovitusi viidi lastevanemate seas läbi küsitlus nende haridusvalikute eelistuste kohta. Küsitluse tulemused on kajastatud arengukavas. Lisaks kaasati ELVL-i nõunik Angela Saksing, kes andis dokumendile tagasisidet ja kelle soovitude põhjal arengukava korrastati.

Arto Saar juhtis tähelepanu, et noorsootöö ja alushariduse osa võiks dokumendis olla suurem. Rait Pihelgas tegi ettepaneku eelnõu mitte avalikustada ning moodustada töörühm, kes dokumendiga veel tööd teeks. Avalikustamine ei leidnud volikogu toetust (19 vastu, üks poolt).

- Vallavara peaspetsialist Valdur Permanson selgitas, et mittetulundusühing MEIE esitas Järva vallavalitsusele avalduse sooviga võtta üürile mitteilurumid Ambla alevikus Pikk tn 15 asuvas kultuurimaja hoones. Ruumides soovitakse osutada erihoolekandeteenust. MTÜ MEIE on sotsiaalkindlustusameti lepingupartner erihoolekande teenuste pakku-misel. Lisaks erivajadustega inimestele korraldatakse üritusi ja teabepäevi ümbruskonna teistele sihtgruppidele. Kasutusse andmise tähtaeg 15 aastat on vajalik, et anda MTÜ-le võimalus taotleda kaasrahastust oma tegevustele erinevatest fondidest. Kõik volinikud olid sellega nõus.

- Keskkonna peaspetsialist Leiger Metsalu selgitas, et keskkonnaamet on võtnud menetluse aktsiaseltsi Prelvex 20.07.2024 esitatud Ervita uuringuruumi geoloogilise uuringu loa taotluse. Taotletav uuringuruum asub Järva maakonnas Järva vallas Ervita külas riigile kuuluval katastriüksusel. Uuringuruumi teenindusala pindala on 14,76 hektarit, mis paikneb Prelvexi Ervita turbatootmisala mäeeraldisega külgneval maardlaosal. Uuringu eesmärk on ala geoloogilise ehituse, mäenduslike tingimus-

te ja turba kvaliteedi hindamine, et võtta uuritud turbavaru maavarade registris arvele aktiivse tarbevaruna. Hinnangu-line maavara kogus, arvestades kaevandamiskadusid, on vähe-lagunenud turbal 25 tuhat tonni ning hästilagunenud turbal 35 tuhat tonni. Uuringut viib läbi OÜ Inseneribüroo Steiger.

Metsalu selgitas lisaks täpsemalt planeeritavat tegevust. Geoloogilise uuringu loa saamisel ei ole loa taotlejal õigus-tatud ootust saada hiljem kae-vandamis luba. Kõigi volinike poolthäälega anti nõusolek geoloogiliseks uuringuks Ervita uuringuruumis.

- Vallavanem Toomas Tam-mik selgitas, miks on vaja muuta Järva vallavolikogu 28.03.2024 otsust nr 16 „Omafinantseeringu tagamine“. Tegemist on Jõgisoo küla liitmise projekti-ga Ambla aleviku ÜVK-ga, AS Paide Vesi taotleb varasemalt otsustatud omafinantseeringu suurendamist seoses hanke kallinemisega 43 139 euro võr-ra. Kahe summa kokkuvõttes oleks nüüd omafinantseering projektile „Jõgisoo küla liitmine Ambla aleviku ÜVK-ga“ kuni 175 139 eurot. Kõik volinikud olid sellega nõus.

- Volikogu turvalisuse ja kü-laelukomisjoni tegevusest aas-

tatel 2023–2024 andis ülevaate komisjoni esimees Lea Traks. 2023. aastal toimus kaheksa koosolekut, liikmete osavõtuga võis rahule jääda, puudumisi oli üksikuid. 2024. aastal toimus neli koosolekut, puudumisi oli kolmel korral.

Arutusel oli 15 päevakorra punkti, käsitleti kuut vallavalit-suse pakutud eelnõu ja volikogu liikmete eelnõusid. Lisaks eel-nõudele oli komisjoni arutusele Eesti kauni kodu konkursiko-misjoni liikme esitamine, Eesti naabrivalvega kohtumine, sei-sukoha andmine transpordimaa võõrandamise kohta, mittetu-lundusliku tegevuse toetamise kord, kuhu tehti ettepanekuid. Arutati ka ühekordsete nõude kasutamise keeldu avalikel üri-tustel. Siiani on tulnud toime, kuid leiti, et võiks olla võimalik laenutada oma vallas oma valla ettevõtetelt korduvkasutatavaid nõusid.

Käsitleti Roosna ja Kärave-te piirkonna kauplusauto do-teerimise lõpetamise teemat. Koosolekutest kaks viidi läbi piirkondades, külastades Sõ-randu külamaja ja Ööta mõisa. Komisjon tundis huvi külaselt-side tegevuse ja hoonete majan-damise vastu. Need kaks seltsi olid toimekad ja said tegevus-tega kenasti hakkama, kirjuta-des projekte ja kasutades valla mittetulundustegevuse toetust.

Regionaal- ja põllumajandusmi-nisteerium uurib elanike rahulolu oma kohaliku omavalitsuse teenustega

Regionaal- ja põllumajandusministeeriumi tellimusel viib Kantar Emor novembrist kuni jaanuarini läbi küsitluse, selgitamaks välja Eesti elanike rahulolu kohalike omavalit-suste avalike teenuste ja elukeskkonnaga. Küsitlus aitab ministeeriumil hinnata olemasolevat olukorda ning liikuda eesmärgi poole, et vajalikud avalikud teenused oleksid kvaliteetselt kättesaadavad kõikjal Eestis.

Küsitlus viiakse läbi 16-aastaste ning vanemate Eesti elanike seas ning sellega soovitakse saada ülevaade Eesti elanike rahulolust oma kohaliku omavalitsuse avalike tee-nuste ja elukeskkonnaga. Uuringu kutse saab üle 91 000 inimese. Valimisse sattunud inimestele saadetakse e-kirja-ga kutse küsitluses osalemiseks veebikeskkonnas.

Regionaal- ja põllumajandusminister Piret Hartman kut-sub kõiki kutse saajaid kindlasti küsitlusele vastama. „Uu-ring annab elanikele võimaluse hinnata oma rahulolu ko-haliku elu ja omavalitsusjuhtide tegevusega. Inimeste ta-gasiside on meile oluline regionaalpoliitika kujundamisel

ning edasiste lahenduste, sealhulgas võimalike toetuste väljatöötamisel. Meie eesmärk on, et rohkem inimesi elaks maapiirkondades, väljaspool suuremaid tõmbekeskusi. Selleks on oluline tagada kvaliteetsed teenused kõikjal Eestis,“ selgitas Hartman.

Elanikkonnarühmades, kus vastamisaktiivsus interneti teel jääb planeeritust madalamaks, kogutakse puuduolevad ankeedid telefoniküsitlusega, mis viiakse läbi detsembri-ja jaanuarikuu jooksul. Küsitlust jätkatakse seni, kuni soo-vitud valimi suurus (9130 vastajat) on saavutatud.

Kutseid küsitlusest osa võtmiseks hakatakse välja saatma alates 8. novembrist. Uuringu valim on moodustatud juhu-valikuga rahvastikuregistri andmetest. Lisainfo ja detailid küsitluse kohta Kantar Emori kodulehel.

Küsitluse tulemused kohalike omavalitsuste kaupa aval-datakse 2025. aasta esimeses pooles portaalis minuoma-valitsus.ee. Uuringut korratakse regulaarselt iga kahe aas-ta tagant ning varem on samalaadset küsitlust läbi viidud 2020. ja 2022. aastal.

Kontakt

Risto Kaljuste, regionaal- ja põllumajandusministeeriumi avalike suhete osakonna nõunik, risto.kaljuste@agri.ee, 5673 7853

TÄHELEPANU, MÄLUMÄNGUHVILINE!
PANE VALMIS 4-LIIKMELINE VÕISTKOND JA TULE MÄNGIMA!

IMAVERE MÄLUMÄNGUTURNIIR
AJURAGIN
2024/2025
II VOOR
IMAVERE RAHVAMAJAS
reedel, 15. novembril kell 18.30

PÕNEVAD KÜSIMUSED KOOSTAB MÄLUMÄNGUMEISTER
VILLU PÄÄRT
Osavõtutasu 2 eurot
õpilastele tasuta
Kohal on puhvet

Noorte heaolu spetsialist aitab töö- ja õppimisvõimaluste otsimisel

Järva valla noorte heaolu spetsialist võtab ühendust kuni 29-aastaste noortega, et anda infot erinevatest toetusvõimalustest ning pakkuda abi töö- või õppekoha või üldisema eesmärgi leidmisel.

Järva valla noorte heaolu spetsialist on alustanud noortega ühenduse võtmist, et toetusvõimalusest teada anda.

Kõik 13–29-aastased noored võivad Järva valla noorte heaolu spetsialisti poole ka ise pöörduda, et kohtumise aega kokku leppida.

Millal noorte heaolu spetsialisti poole pöörduda?

Kui soovid infot erinevate võimaluste kohta enda piirkonnas, kogu Eestis ja välismaal.

Kui soovid tööle minna, kuid ei tea, kust alustada.

Kui tahaksid minna õppima, aga ei tea, mida.

Kui oled töö- või õppekohta kaotamas ja ei tea, mida edasi teha.

Kui soovid abi enda eesmärkide seadmisel.

Kui tahaksid lihtsalt enda võimalusi arutada.

Kohtumistel keskendutakse eelkõige Sinu enda soovidele, aidates Sul seada pikaajalisi eesmärke. Oluline ei ole ainult haridustee jätkamine või tööle asumine, vaid ka iseenda või motivatsiooni leidmine. Kohtumised on konfidentsiaalsed.

Meie vallas saad ühendust võtta Madli Matvejeviga, Madli.Matvejev@jarvavald.ee, 5450 0407

Noortegarantii tugisüsteemi võimaluste kasutamine on Sulle

vabatahtlik. Saad omavalitsuse töötajaga suhelda siis, kui Sul on selleks tahe, vajadus ja seda just sulle sobival viisil – kas silmast silma kohtudes, veebi või telefoni teel.

Kui soovid meie piirkonna tegemiste kohta lisa lugeda, siis leiad infot siit: <https://www.facebook.com/profile.php?id=61560725428435>.

Noorte heaolu spetsialisti Madli tegemistel hoia silm peal siin: <https://www.facebook.com/nhsMadli>.

Noortegarantii tugisüsteemi üldise info leiad siit: <https://sotsiaalkindlustusamet.ee/et/ngts>.

Projekti „Järvamaa noorte toetamine“ koordineerib Reelika Roosileht-Bork, reelika@jarva.ee, 5855 2433 ja seda on kaasaostanud Euroopa Liit.

Elektrikatkestused Koigi piirkonnas

Suvest saadik on mõned Koigi piirkonna elanikud märganud oma kodus lühiajalisi elektrikatkestusi (umbes 30 minutit). Katkestused on vahel igal nädalal, vahel üle nädala ja need ei ole sõltunud ilmast. Vool läks viimati ära oktoobri alguses. Uurisime Elektrilevi väliskommunikatsioonispetsialisti Reti Meema käest, mis võib selliste nähtuste põhjus olla. Meema vahendas juhtimiskeskuse ja spetsialistide uurimistöö tulemusi.

Meema sõnul oli 2024. aasta suvi Elektrilevi jaoks erakordne, sest Eestis oli mitmeid nii väiksema kui ka laiema mastaabiga äikesetorme, mis mõjutasid otseselt võrgu töökindlust. „Kui äike lööb liinidesse (keskpinge õhuliinidesse), tekib ülepinge, mille tõttu rakenduvad kaitsmed. Pärast automaatika tööd liin pingestatakse ja klient tunneb vaid hetkelist elektrikatkestust. Kuna elektrivõrk on omavahel seotud,

siis äikeselöök lähedal asuvasse liini võib põhjustada pingekõikumist ka laiemale ulatusele. Klient võib seda märgata näiteks selliselt, et tuled värelevad või vilguvad,“ ütles ta. Meema lisas, et suve jooksul oli ka Elektrilevi põhivõrgul, Eleringil, mitmeid taas pingestamisi. Eleringi mõju on aga mastaapsem kui Elektrilevi oma ning seega tekitab sealne pingestamine pingekõikumisi suuremale alale. „Kui Tallinnas toimub Eleringi võrgus lühis, siis tuled võivad ka Saaremaal väreleda,“ tõi ta näiteks 2021. aasta juhtumi.

Üks näide ka sellest aastast. 5. oktoobril registreeris Elektrilevi süsteem ära katkestuse pikkusega 1 tund ja 38 minutit. Rikke põhjuseks oli puu liinil. Oma kodupaiga kohta on täpsema informatsiooni saamiseks aga soovitatav pöörduda Elektrilevi iseteenindusse, kus võetakse mure ette kliendipõhi-

selt ja vastatakse personaalselt kliendile. See on seotud konkreetse aadressi ja isikuandmetega.

Lühiajalistel elektrikatkestustel on mitmeid põhjused. Näiteks traktori/kombainiga liini maha sõitmine, linnud/loomad kaablil, puude ja okste murdumine liinile. Keskpinge püsiva katkestuse korral saadab Elektrilevi kliendile automaatse teavituse, mis läheb süsteemist välja viie minuti jooksul. Teavitatakse klienti, et ollakse teadlikud elektri puudumisest ning antakse märku, millal vool taastatakse. „Kui kliendil on aga madalpinge rike, siis me seda ei tea enne, kui klient annab kas MARU kaudu teada või helistab 1343 numbrile,“ ütles Meema.

Elektrilevi on alustanud laienduse üle-eestilise liinikoridoride laiendamisprogrammiga. Koigi piirkonna fiidriini loodetakse jõuda 2026. aastal.

Ootame ettepanekuid A. H. Tammsaare nimelise Järva valla KIRJANDUSPREEMIA andmiseks

Preemia eesmärk on tunnustada Eesti kirjanikke, kirjandusteadlast või -kriitikut kalendriaasta jooksul trükis ilmunud romaani, proosa-, luule-, draama-, publitsistikaalase, kirjanduskriitilise või kirjandusteadusliku Eesti eluolu kajastava teose eest.

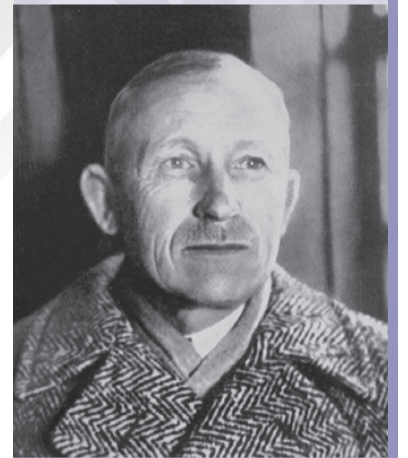
Preemia antakse välja igal aastal ning ettepanekuid preemia määramiseks võib esitada igapäev.

Ettepanekuid saab esitada 1.–10. detsembrini 2024.

Allkirjastatud ettepanek preemia määramiseks tuleb esitada e-kirja teel aadressil info@jarvaraamat.ee või viia Järva valla raamatukogudesse ning see peab sisaldama:

- 1) andmeid kirjaniku ja teose kohta;
- 2) põhjendust, miks kirjanik ja tema teos on ettepaneku tegija hinnangul preemia vääriks;
- 3) ettepaneku esitaja andmeid.

Laekunud ettepanekute hulgast valib žürii kuni 10 teost ning preemia saab enim häältsaanud teose autor.

Preemia ülevõtte toimub 1. veebruaril 2025 Aravete kultuurimajas.

EESTI KIRJANDUSE PILDID

Imaveres peeti meeleolukat teaduslahingut

KRISTI KIRSS

Septembris tuli koolidesse teade, et tulemas on teadusvõistlus „Rakett juunior“. 25. oktoobril toimusid selle maakondlikud voorud. Esimest korda toimuva ürituse korraldamise au langes Imaveres koolile. „Kui ma osalesin „Rakett 69“ õpihuvilaagrite kolmanda hooaja ülesannete koolitusel, tõstatati seal küsimus, kes oleks valmis aitama kaasa maakondlike „Rakett juuniori“ voorude korraldusele,“ rääkis Gerly Lehtmets, kuidas teaduslahingu eestvedamine temani jõudis. Kuna Gerly oli varasemalt teinud õpihuvilaagrite ja „Rakett juuniori“ voorude korralduse formaat on sarnane, võttis ta väljakutse vastu. Päris üksinda ta kõike ei pidanud vedama. Üheks abiliseks oli talle Pille Eha Koeru keskkoolist.

Imavere rahvamaja saali kogunes kuus kooli. Imavere kool ja Koeru keskkool võtsid mõõtu Paide Hammerbecki põhikooli, Paide Hillar Hansoo põhikooli, Retla-Kabala kooli ja Türi põhikooliga. Meeskonnad olid kuueliikmelised: neljandast klassist kaks, viiendast samuti kaks ja kuuendast kaks last. Koolid jaotati kahte stuudiosse ehk kolm kooli läksid ühele poole ja kolm kooli teisele poole saali laudade taha. Võisteldi oma stuudio võistkondade vastu. Kes kus stuudios on, otsustas teaduskeskus Ahhaa. Koos lõpuduelliga oli kokku neli ülesannet, mida

Üks ülesandeid oli papist torni püstitamine.

lahendasid lapsed juhendaja abita. Samuti ei kasutatud telefone. „Vigade tegemine on täiesti okei, sellest me õpime. Kui midagi läheb untsu, teeme uuesti, teeme paremini,“ julgustas Gerly.

Ja oligi aeg võistlusteks. „Võidab võistkond, kelle pall veeb läbitud rajal kõige pikemat aega,“ luges Gerly ette esimese ülesande tutvustuse. Laste loovus oli valla ning kasutati erinevaid viise. Esimesest stuudiost pääses edasi Koeru keskkool, kes jäi järgmist ülesannet pealt vaatama ning ootas omale uuele mõõduvõtmisele kaaslast, kelleks sai hüpiku kõrgele lakke lennutanud Imavere kool. Torn ehitamisega said mõlemad koolid hakkama, kuid lõpuduelli pääsesid Koeru lapsed. Nemad said omale teisest stuudiost kaaslasteks Türi põhikooli. Viimases ülesandes oli vaja kasutada

matemaatilisi teadmisi ning lahendada kolmnurga ülesanne. Tulemuseni jõudsid kõige enne Türi lapsed. „Kui teised olid juba kella helistanud, saime meie ka selle vastuse kätte,“ ütles Koeru keskkooli õpilane Anni Pauliine Piirsalu. Võit oli käega katsutav.

Mitte kõik koolid ei pääsenud „Rakett juuniori“ eelvooru võistlusele. Et jõuda maakonna eelvooru, tuli kõigepealt lahendada muna pudelisse panemise ülesanne ning saata video teadusvõistluse loojatele. Ülesandes kasutati ühte plastikut ja kahte klaasist pudelit. Koeru keskkooli klassiõpetaja Pille Eha sõnul valiti lapsed välja koostöös klassijuhataja ja matemaatikaõpetajaga. Lastele tehti ettepanek ja nad olid nõus. Pillele meeldis päev väga, samuti lastele. „Lapsed said väga positiivse kogemuse. Esimene küsimus oli kohe, kas

Imavere kooli hüpikut tuli laest eemaldamas käia.

järgmisel aastal tuleme uuesti,“ märkis Pille. Ka Anni Pauliine Piirsalu ja Ruuben Tamp Koeru keskkoolist sooviksid järgmisel aastal hea meelega uuesti osaleda. Õppeainetest meeldivad Annile kõik ained. Ruubenile meeldib füüsika ja teadust teha, aga matemaatika nii väga ei meeldi. Mõlemad lapsed vaatavad ka teadussaadet „Rakett

69“, mis on mõeldud põhikooli viimastele klassidele ja gümnaasiumile. Anni arvates on seal väga põnevad ülesanded.

Pille Eha sõnul olid „Rakett juuniori“ harjutused eakohased ning seal läks vaja ka õnne – kui teed miskit valmis, siis kas see läheb ka tööle nii nagu vaja. „Oli hästi palju erinevaid lähenemisi. Oli näha, et pani mõtte tööle.“

Gerly Lehtmetsa sõnul oleks võinud papptorni ülesande asemel olla midagi muud, sest ülesanne oli õpihuvilaagris osalenud lastele tuttav. „Õpihuvilaagris on sarnane formaat, meeskondlikult lahendatakse ülesandeid ja on ka sellised loodusainete ja reaaliaainete ülesanded nagu seal saates,“ selgitas Gerly „Rakett 69“ saatest inspireeritud laagrit. „Rakett juunior“ on aga koolipõhine ning mõeldud noorematele, samuti pole seal ainult reaaliaainete ülesanded. Järgmistes voorudes tuleb proovile panna näiteks lugemisoskus ja silmaring. Ka maakonna eelvoorus oli ülesandeid, mis polnud ainult teaduste peale. Vaja oli ka käteosavust ja julgust katsetada.

Gerly korraldaks üritust ka järgmisel korral. Ta toetab õppimist erinevatel meetoditel. „Noored õpivad nii paljudel muudel moodustel kui klassiruumis õpiku ja töövihikuga. Ja minu meelest sellised võistluslikud ja mängulised tegevused on üks viis, kuidas õppida midagi uut, avastada, mida ma oskan. See tõstab enesekindlust,“ arvas Gerly. Õpihuvilaagrites on ta kogenud, et õpilane ei pea olema klassi parimate tulemustega. Teatud kohtades on see vajalik, aga näiteks ehitamise ülesannetes võivad tulla parimatele lahendustele need, kes mõtleavad kastist välja ja julgevad katsetada. See tõttu ongi teadusvõistluste korraldamine tore ja põnev.

Hobusering õpetab hobuse eest hoolitsema

MTÜ HobiHobu hobusering on Amblas tegutsenud juba mitmeid aastaid. „Oleme siin vaikselt omaette nokitsenud. Peale on kasvanud uus põlvkond hobuseid. Kunagistest hobusehuvilistest on saanud lapsevanemad ja nüüd käivad juba nende lapsed meie juures hobustega tutvust tegemas,“ ütles HobiHobu eestvedaja Anu Valdmaa. Praegu käib hobuseringis 11 last. Noorim on kaheaastane ja temale meeldib väga hobuseid harjata. Valdamaa sõnul on kõige olulisem suhtlemine hobusega ja tema eest hoolitsemine. „Laps peab teadma juba maast madalast, et hobune ei ole põnev sõiduvahend, vaid elusolend, kes vajab hellust ja hoolt. Õpime kõike, mis on hobustega seotud.

Treeninguteks on meil liivaplats, kus lapsed saavad hobustega ratsutada,“ lisis Valdmaa.

Tegus on olnud nii suvi kui ka sügis. Augustis käisid hobuseringi lapsed Kirna tallis treeningvõistlustel. Päev oli kõigile põnev, eriti noorematele ratsutajatele, kes ei olnud varem väljaspool kodutalli käinud. Avanes võimalus uudistada, kuidas näeb välja üks võistluspäev. 29. septembril seati taas sammud Kirna talli treeningvõistlustele. Vahepeal olid noored ratsutajad oskuseid lihvinud. Kendra Kalle, Eliise Kivistik ja Heili Kivistik võistlesid juhtimisparakuuris. „See oli nende esimene võistlus. Kõik tüdrukud läbisid juhtimisparakuuri hobusel Kally puhtalt ja tulid auhinnaliste

kohtadele. Lisaks tuli takistus-sõidus parkuuris (40–50 cm) auhinnalisele kohale Triin Soosalu hobusel Mon Cheri,“ teatas Valdmaa.

Viimati oli võimalus enda oskused proovile panna, kui 20. oktoobril toimus Rebella Palmsaare loovtöö raames Metsa hobusetalus treeningvõistlus. Juhtimisparakuuris tegid puhta sõidu Kendra Kalle, Eliise Kivistik ja Heili Kivistik hobusel Kally. „Võistlustel osalesid erinevates parkuurides meie tallist ka Meriliis Laansalu hobusel October Wind, Triin Soosalu hobusel Mon Cheri ja Eva-Liisa Valdmaa hobusel Gike. Täname Metsa hobusetalu meeldiva võistluspäeva eest ja jääme ootama uusi põnevaid starte,“ ütles Valdmaa.

Sven Mikser rõhutas Koerus lugejatega kohtudes, et kirjandus on subjektiivne nähtus. „Kellelgi pole õnnestunud kirjutada käsikirja, mis kõigile meeldiks,“ ütles ta kõikvõimalike kirjanduspreemiate žüriisid silmas pidades. Meeldetuletuseks – Mikseri romaan „Vareda“ oli sel aastal ka Järva valla A. H. Tammsaare kirjanduspreemia nominent. „Teine proovikivi on siis, kui raamat trükist tuleb ja lettidele jõuab. Kas ka publik romaani vastu võtab? Õnneks on minu romaani müüginumbrid head ja saan aru, et ka raamatkogudes on lugejaid. Ma ei tea, kas seal on ka sellist uudishimu, et mida see poliitik kirjanduse sfääri trügib.“

Mikser meenutas, et mõni aeg tagasi ilmus uudis, et Eestis ilmub väga palju uut kirjandust – kui lugeda kokku, kui palju ilmub aasta jooksul nii uusi algupärandeid kui ka tõlkekirjandust, oleme Euroopa tipus. „Võime uhked olla – oleme lugeja rahvas.“

Raamatukogud olid saginat täis

ELERI KANG

Järva vallaraamatukogu direktor

20.–30. oktoobril toimusid üleriigilised raamatukogupäevad „Kohtume raamatukogus“ ja ka Järva valla raamatukogudes oli sel ajal teoksil nii mõndagi põnev. Albu, Ambla, Imavere, Järva-Jaani ja Koeru raamatukogud kutsusid väikesed lugejaid ettelugemispäevale, igaüks isemoodi ja omas rütmis. Näiteks Ambla lastele loeti ette muinasjutt „Saabastega kass“ ja meisterdati vahvad omanäolised saabastega kassid, Albu raamatukogus räägiti karudest ja meisterdati samuti, Imaveres tehti tutvust Aino Perviku loominguga ning Koerus kuulati erinevaid lugusid ning mängiti otsimismängu. Järva-Jaani lasteaia Mesimummide ja Jaaniussikeste rühmad nautisid samuti ettelugemist ja avastasid raamatukogu. Lisaks tervitati Järva-Jaanis äsja kooliteed alustanud lapsi ja jagati lugemispasse, et „Lugemisisu“ programmiga algust teha. Kõigi raamatukoguhoidja läks aga ise lasteaeda, et lastega koos aega veeta. Aravetel kohtusid raamatukoguhoidjad 4. klassi õpilastega ning sealgi tehti algust lugemisisu kasvatamisega.

Kolmes raamatukogus õnnestus lugejatel kohtuda üllatuslaenuajatatega. Järva-Jaanis ja Albus olid üllatuslaenuajatiks teised lugejad, kuid Koerus sai vanu aegu meenutada endine raamatukoguhoidja Ly Vihtol. Lisaks sai 28. oktoobril Koeru raamatukogus kohtuda Sven Mikseriga. Euroopa Parlamendi liige üllatas eelmisel aastal paljusid, kui sel-

Peetri lapsed raamatutega tutvumas.

gus, et ta on 2023. aastal Eesti kirjanike liidu romaanivõistluse võitnud käsikirja autor, kes pea et üleöö ereda tähena eesti kirjandustaevasse tõusis. Sven Mikseri debüütromaan „Vareda“ on kujunenud romaan, kus peategelaseks 16-aastane Johannes, kes suvel mõned nädalad Vareda-nimelises väikekohas veedab ja selle käigus end avastab. See on lugu mälestustest, unistustest ja armastusest. Mikser jagas muljeid oma esik-

romaan „Vareda“ sünnist ning rääkis kuulajatele kirjutamisest ja teose tagamaadest.

Peetri raamatukogus tutvuti energilise koerakesega, kellest tema omanik Kristiina on kirjutanud neli vahvat raamatut. Raamatud pole traditsiooniliselt illustreeritud, vaid sisaldavad päris pilte Toto elust. Tore oli kohtumisel näha suurt osa Peetri kooli lapsi. Kes soovis, sai autogrammi ning julgemad lapsed said sartsa-

Peetri raamatukogus tutvuti energilise koerakesega, kellest tema omanik Kristiina on kirjutanud neli vahvat raamatut.

kat staari isegi paitada. Ühtlasi lõppes ka rännak luuleradadel ning vallavanem Toomas Tammi oli fortunaks, kes loosis kõikide osalenute vahel välja Jaak Urmeti raamatu „Linn linnas“. Õnn naeratas sel korral Maire Mändalule. Kogutud luuletusi on hetkel võimalik lugeda Peetris ja Koerus, kuid tulevikus ka teistes meie valla raamatukogudes.

Imavere raamatukoguhoidja tegi algust eakate vestlusringiga.

Kuidas sul täna päriselt läheb? Kuidas süstida oma mõtetesse positiivsust? Kas soe toit laual tabub üksi elades pingutamist? Kas kana sobib lemmikloomaks? Neile ja paljudele teistele küsimustele leiti ühiselt vastused. Vestlust juhtis Anželika Valdre.

Päinurmes tehti läheneva halloween'i tarbeks erinevaid dekoratsioone – ämblikke ja kõrvitsaid, sekka prügikottidest ämblikuvõrke – millest valmisid

hiljem aknaunistused. Laste lemmikud olid pulgakommidest ja õhupallidest kummituskollid ning muidugi meeldis kõigile väike sirutuspaus saalis, kus võis lõpptulemusena näha kahte muumiat. Pärast väikest mängu jätkati meisterdamisega ning volditi kummitusi ja nahkhiiri. Tegevusi jätkus nii suurtele kui väikestele.

Raamatukogupäevadele pani punkti XXIV maaraamatukoguhoidja päev, mis sel korral toimus Tapa Kultuurikojas. Järva vallaraamatukogu esindasid Ahula/Albu, Aravete ja Peetri raamatukoguhoidjad ning Krõoda bussijuht-raamatukoguhoidja. Maaraamatukoguhoidja päev on raamatukoguhoidja pidupäev – just sel päeval kuulutatakse välja ka aasta maaraamatukoguhoidja nominendid. Meie vallast küll nomineeritud polnud, aga oma ametikaaslaste üle rõõmu tunda oli tervislik ja südantsoojendav. Päeva mahtus veel mitu huvitavat ettekannet. Näiteks rääkis ajaloolane ja kirjanik Ain Kütt aadlidaamide elust ja nende kujutamisest Sagadi paruni mõrvalugudes, Tapa vallavanem Riho Tell käsitles Tapa linna ja valla müüte ning tegelikkust, kirjanik ja Eesti kirjanike liidu esimees Maarja Kangro koos muusik Tarmo Johannesega kutsus kuulajad kaasa luule ja helide maailma ning ERÜ maakogude sektsiooni juht Lea Rand tegi lühikese kokkuvõtte kevadel toimunud maaraamatukogude küsitluse tulemustest.

Raamatukogu on teadmiste ja unistuste kodu. Kohtume raamatukogus!

ORINA MÕIS

PERFORMANCE

ORINA MÕISAS
16. NOVEMBRIL

KELL 11

Piletihind:
15 eurot täiskasvanu
5 eurot laps

Karinu külamajas
laupäeval, 16. novembril
kell 19.00

Pidu

KÜLAMAJA

15. SÜNNIPÄEV

Muusikat teeb
RIVO REHE

Laudade katame
meelepärasega
igaiks ise!
TÕRT

Laudade broneerimine
kuni 15. novembrini:
Ilme 5668 2905 või Margit 526 3020

Tasuta!

Eesti Piimandusmuuseum
Imaveres kutsub

**Jõuluootus
muuseumis**

Päkapikk Paula ja rotipoiss Toits on suures jõuluootuses ning kutsuvad muuseumisse jõulurehke. Koos meisterdame, mängime ja laulame ning kuulame lugusid. Kehakinnituseks kaneelisaia ja värsket piim.

Ootame lasteai lapsi ja õpilasgruppe (1-4. klass)
2.-7. detsembril, 11.-13. detsembril ja 16.-19. detsembril 2024

Hind: 12 eurot osaleja kohta
Määrimine: 10. detsembril kella 10.00-11.00
Täiskasvanud saavad tasuta.

Jõuluprogramm kestab 1,5 tundi.
Vahetusjalatsid kaasa.

Kontakt ja broneerimine:
e-post: info@piimandusmuuseum.ee
tel: 899 7533 või 5033896

Albu vald 125 aastat tagasi

Kodru raba kannab Eesti esimeses entsüklopeedias Pippi raba (tegelikult Tippi või Tipi raba) nime.

MAIT TALTS

ajalooõpetaja

Üks Eesti kultuuri- või pigem haridusloo suuri poolleijäänud projekte oli esimese Eesti entsüklopeedia välja andmine. Nimelt hakkas aastal 1900 Karl August Hermann toimetamisel vihkude kaupade ilmuma ambitsioonikas „Eesti üldise teaduse raamat“ ehk „Encyklopädia konversationslexikon“. Koguteose esimene köide, mis sai „kaante vahele“ 1903. aastaks, kujunes lõpuks 748 lehekülje pikkuseks ning hõlmaski ainult A-tähega algavaid märksõnu. Mõned aastad hiljem hakkas ilmuma ka kavandatava entsüklopeedia teine köide, kuid see katkes üsna pea märksõna „Brasiilia“ kohal ning tegelikult lausa poolelt sõnalt. Kuid ilma selle väärtusliku õppetunnita poleks meil ehk ka 1932–1937 ilmunud eeskujulikuks peetud Eesti entsüklopeediat.

Omaaegne Albu vald on aga tähestikulisest järjekorrast jootuvalt „Eesti üldise teaduse raamatus“ kenasti keskmise pikkusega märksõnalise artiklina kajastatud. Arusaadavalt ei koostanud Karl August Hermann esimest Eesti entsüklopeediat üksinda ja tal oli teatav kaastöölise võrgustik. Albut puudutav

artikkel on üks väheseid, mille puhul on autori initsiaalid L. Fr. ka välja toodud. Väga suure töönaosusega on nende initsiaalide taga Ludvig Treude, kelle nime mõnel pool mujalgi on ekslikult kirjutatud kujul „Freude“. Ludvig Treude (1868–1918) oli Albu kõster, koorijuht, vallakirjutaja ning aktiivne seltskonnategelane, kelle kommunistid 1918. aasta veebruaris mõrvasid. Ilmselt väärriks tema elu ja tegevus omaette lühiajaliseks teemaks.

Kuid siirdugem nüüd selle pildi juurde, mille „Eesti üldise teaduse raamat“ Albu vallast oma kaasaegsetele maaliskirjelduses pälvivad tähelepanu eelkõige Albu looduslikud olud, mis tunnustatakse üldiselt kehva. „Heinamaad ja karjamaad on kõik enamasti soomaad ja kehva rohu-kasvuga,“ kirjutab Treude. Vallas olevat neli suuremat järve (Vibu-, Muda-, Tõrvassaare ja Kautla järv) ning hulk väiksemaid. Mudajärve all võis Treude mõelda kas Kautla Mudajärve või Kutniku järve, mille rahvakeelne nimi on olnud Soojärv. Loetletud on ka soid ja rabasid, millest Hallikivi raba kannab kaartidel tänaseni seda nime. Hundisoo nime all tuleks aga kohaliku ajaloo uurija Ester Valdvee arvates mõista

Kakerdaja rabast lõuna poole jäävat sooala (kaartidel Hundilage soo). Valla vast tuntuim ehk Kodru raba kannab Eesti esimeses entsüklopeedias Pippi raba (tegelikult Tippi või Tipi raba) nime. Mõõda pole mindud ka Ambla ja Jägala jõgede vooluteede lühikirjeldusest.

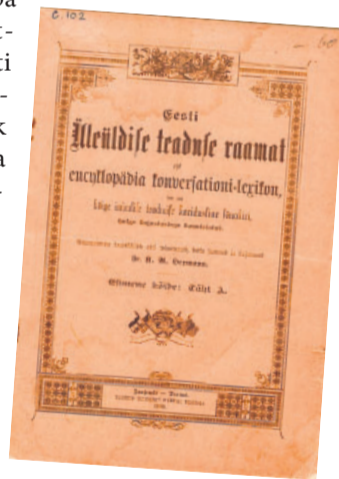
Vallas olevat toona elanud umbes 2000 inimest. Treude kirjutab, et Albu kogukond on ühendatud „Seidla, Kaalepi, Aggeri, Ahula ja Orumetsaga“ ning mainib, et Albus tegutses entsüklopeedia koostamise ajal kaks vallakooli (Sääsküla ja Orgmetsa – M. T.). Siin oli tulekahju korral abiandmise selts ja Järva-Madise raamatukogu, mille juures tasuta raamatukogu. Omaaegsed lehed kinnitavad viimati mainitu üsna aktiivset tegevust. Nagu kirjutab Eesti Postimees, korraldas muusikaselts suviste teisel pühapäeval 1900. aastal raamatukogu heaks „näitemüügi“, mis lõppes oksjoniga ja kogus kokku kenakese summa. 1901. aasta veebruaris anti vallamajas suurt tähelepanu pälvinud kontsert ja sama aasta septembri lõpul etendati samas näitemängu „Poissmehed“, mis küll paraku nii populaarseks ei osutunud. Vallas asuvatest (nagu me tänasel päeval ütleks) erasektori ettevõtetest on eraldi ära märgitud parun Wrangelli „telliskivi ja savitööde tehas“, mis paraku juba 15. detsembril 1902 maha põles.

Veidi ruumi on pühendatud ka Albu ajaloo ja pärimustele. Albu nime päritolu puhul toetab Ludvig Treude nn laialt levinud Alpi-teooriat (käesoleva kirja-

tüki autor on sellest kirjutanud pikemalt Järva Valla Lehes nr 14 (2023)). Tundmatuks pole Treudele jäänud ka rahvajutt Vibujärve uputatud kirikukellast. Lisaks sellele kirjutab ta, et „Soosalu külas on ühe mäe peal vana päevikirist, kirjad küljest ära pudenenud“. Ester Valdvee andmetel olevat see 17. sajandist pärinev kivirikist asunud varem Nigula talu maal künka otsas, kuid on tänaseks päevaks on rännanud kahjuks põllukivihunnikusse.

Albu mõisahärradest tõstab Treude esile eelkõige rahvajuttude tuntud antikangelase Otto Gustav Douglase (1697–1771). Temaga seostakse ekslikult praegu Järva-Madise kiriku altari ruumi seinale olevat Adam von Schapferi ja tema abikaasa hauakivi, mis pärineb sajandi jagu varasemast ajast. Jutud julmast „Albu krahvist“ on tänaseks juba peaaegu 300 aastat rahva seas ringlunud.

Teiseks olulisemaks mõisomanikuks oli Treude meelest Alexander von Igelström (1770–1855), kes osales Poola ülestõusu mahasurumises. Tegelikult jõudis Igelström Napoleoni-vastase sõjakäiguga välja isegi Pariisi. Maetud olivat Igelström Järva-Madise kirikaia kabelisse. „Mõne aasta eest olivad selle kabeli keldris leitud surnukehad veel terved, see on kõdunemata,“ kirjutab Treude. Rahvajuttude või mitte, kuid isegi selline lühike kirjatükk nagu Albu kirjeldus esimeses Eesti entsüklopeedias jätab õhku terve rea põnevaid ja uurimist vääriks küsimusi.

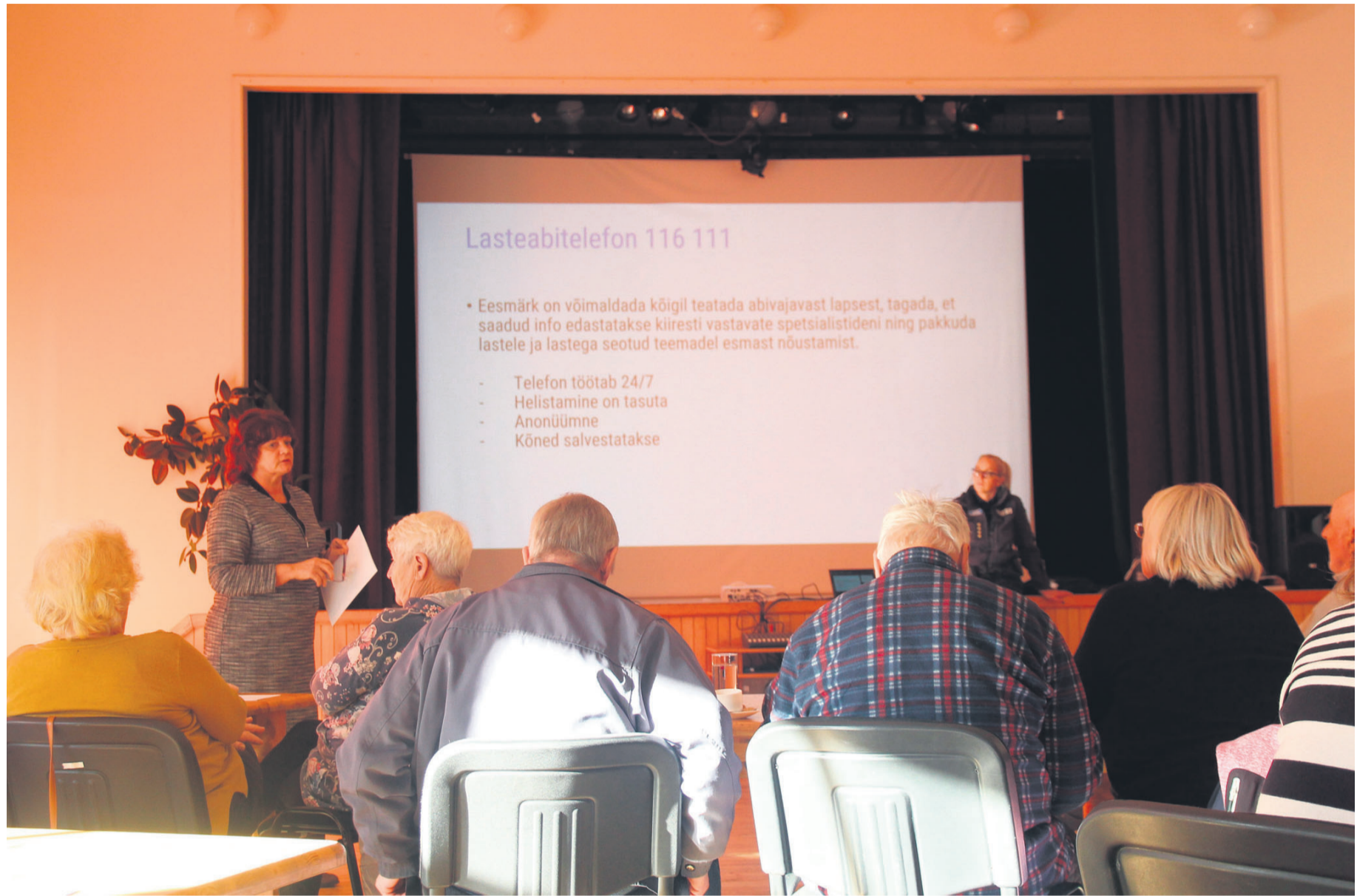
Ohvri tunneb ära seisundi järgi

29. oktoobril tutvustas Ohvriabi töötaja Piret Vaher Ambula kultuurimaja saalis Ohvriabi teenuseid ja seda, kuidas tunda ära ohvrit ning mismoodi kannatanuid aidata. Vägivalla korral ei pruugi ohver teada, mida teha, või üleüldse omada ülevaadet oma olukorrast. Ohvriabi töötaja aitab kaardistada olukorra ning leiab sellele sobiva lahenduse. Ta on ka toeks suhtlusel ametiasutustega. „Vajadusel käime piirkonnapolitseiga kodudes,“ ütles Vaher. See vajadus tekib just lähisuhtevägivalla korral. Ohvriabi vahendab kannatanutele ka psühholoogilist nõustamist. „Ühe inimese psühholoogilise nõustamise eest tasume 820 eurot,“ ütles Vaher. Selle on riik kannatanutele ette näinud.

Kuidas aga abivajaja ära tunda? „Seisund on kõige olulisem. Inimene, kes on muutunud järsku näiteks ärevaks ja närviliseks, võib olla vägivalla ohver,“ rääkis Vaher. Muutused käitumises ongi üks peamisi tunnuseid.

Ohvriabi aitab olukorda kaardistada ning inimene saab oma murest rääkida. Oluline on kõva häälega oma probleem välja öelda. „Kui inimene sellest räägib, kuuleb ta ka ise, ja nii tuleb sageli juba iseenesest vastus.“ Vaheri sõnul on peas palju mõtteid ja ainult mõeldes on keeruline sealt ühte välja võtta. Sellepärast on hea oma probleem kõva häälega sõnastada.

„Keegi ei suuda mulle nii palju haiget teha kui minu vanemad, sest nad on mulle kõige kallimad,“ luges Vaher ette kuldlause. Ema ja isa vahelises perevägivallas on kannatajad ka lapsed. Paljud vanemad usuvad, et kui lapsed tüli ajal teises toas magavad, siis see laps ei mõjuta. Tegelikult saavad juba väga pisi-

Järvamaa Ohvriabi töötaja Piret Vaher tutvustamas Ohvriabi võimalusi.

kesed võsukesed aru, kui midagi on valesti. Ning kõik lapsepõlves toimunu mõjutab meid ka täiskasvanueas. Vägivalla ohvriteks olevad lapsed võivad muutuda passiivseks või vaikseks või hoopiski ärevaks. Reageering traumale on erinev.

Vägivallal on väga laastav mõju vaimsele tervisele. Võib tekkida ärevus ja meeleolulan-

gus. Keskkonnas, kus pole iial teada, mis on järgmisel hetkel juhtub, ja kodu ei tundu turvaline, võib tekkida enesehinnangu langus, süüdistamine, alaväärsustunne, huvi- ja energiapuudus ning keskendumisraskused.

Kui aga ohver hakkab olukorrast välja tulema, on tal teatud vajadused. Oluline on turvaline

keskkond – inimene peab saama ennast kodus hästi tunda. Seal ei tohiks olla kedagi, keda karta. „Oluline on tunne, et inimene suudab ise oma elu kontrollida,“ lisas Vaher ohvri vajaduste loetellu veel ühe tahu. Samuti on vajalik stabiilne elukorraldus, toetav sotsiaalne võrgustik ja hinnangutevaba suhtumine. „Keegi ei taha, et teda kritisee-

ritaks või talle halvasti öeldaks. Keegi ei vääri vägivaldset suhtumist.“

Ohvriabi eesmärk on tagada, et kannatanu ei langeks uuesti ohvriks ja traumast taastumine oleks kiire. Trauma võib olla nii füüsiline kui ka vaimne. Füüsiline trauma – nagu käeluu murdmine – paraneb kiiremini kui vaimne. „Kui tekib hingeline

trauma, siis sellega nii kergesti ei lähe. See nõuab ikkagi spetsialistide abi ja toetust,“ selgitas Vaher. Just seda Ohvriabi pakubki.

Abivajajatest saab igaüks teada anda. Selleks on erinevaid telefoninumbreid. Samuti saab paluda anonüümsust. Ära jää oma murega üksi ja otsi abi, kui sa ei näe olukordadele lahendust.

Järva-Jaani muuseumide
keskuses 17.11.2024
UUDISHIMUPÄEV

12.00 erinevad käelised tegevused
15.00 VIKTORIIN

Ainult uudishimupäeval sissepääs õpilastele 3€, täiskasvanule 7€
Kooligruppidele võimaldame uudistamist sama hinnaga
ajavahemikul 18.11-22.11.2024 t eelneval kokkuleppel teile sobival ajal
Info: 5153638

Järva-Jaani muuseumide keskus
viis aastat tegutsemist
15. novembril 2024

17.00 slaidiprogrammid
19.00 Orkestriproov
esineb Järva-Jaani pasunakoor

Oleme avatud 10.00-17.00 tavapiletiga, soovi korral
giiditeenus ilma lisatasuta
17.00-21.00 pääse kõigile 5€
Töötab suupistekohvik. Olete oodatud!

Ämmaemand toetab igas vanuses naisi

KRISTI KIRSS

Sõnaga „ämmaemand“ seostub tavaliselt beebioteel naine. Kui mõtleme naise tervisega seotud uuringute ja kontrollide peale, siis esimese hooga tuleb meelde günekoloog. Kuid kas teadsid, et kõikide naise tervisega seonduvate teemade puhul ei pea pöörduma kohe naisearsti poole, vaid abi saab ka ämmaemandalt. Rääkisime Koeru tervisekeskuses tegutseva terviseagentuuri ämmaemanda Mari-Liis Pihlakuga tema tööst: millega tema poole pöörduda ja kuidas saab ta aidata naisi tervist puudutavate küsimuste korral.

„Kõikide küsimustega, mis puudutavad naise tervist, võib pöörduda ämmaemanda poole,“ julgustab Pihlak, kes on Koeru ämmaemandana tegutsenud viis ja pereõena seitse aastat. „Ämmaemand tegeleb enamasti sellega, mis jääb normi piiridesse. Arst sekkub siis, kui on tegemist mingi patoloogiaga, mingisuguse suurema probleemiga, kus on vaja näiteks ravimeid ja lõikuseid.“ Ämmaemand kirjutab retsepte beebibillidele ja tupeseene ravimiseks. „Esmased uuringud saab ära teha minu juures, kuid mina saan edasi suunata günekoloogile, kui ma näen, et midagi on korrast ära,“ selgitas Pihlak. See on nagu perearsti ja pereõe puhul. Praegu saavad Pihlaku juurde pöörduda Koeru tervisekeskuses tegutsevate perearstide Riina Lääne ja Silvia Nilbe nimistus olevad patsiendid. Mitte ainult Koeru, vaid näiteks ka Järva-Jaani naised. Loeb just nimistusse kuulumine. Lisaks teeb ämmaemand emakaelavähi sõeluuringut, mis on kõigile naistele tasuta, olenemata nimistust ja tervisekindlustuse olemasolust. Ehk siis sõeluuringusse võivad tulla naised kogu Eestist. Tasu eest saavad abi küsida ka nimistuvälised kliendid.

Vastuvõtule ei pea minema üksinda

Ämmaemanda juurde ei pea tulema ainult siis, kui on mõ-

ni kindel probleem või mure. Alati võib tulla ka kontrolli, et ennetada tekkida võivaid muresid ning iseennast rahustada. „Tervisemuredega seotud küsimustes tuleks alati pöörduda spetsialisti poole, mitte otsida infot foorumitest, Google'ist või Facebooki gruppidest,“ soovitas Pihlak. Internetis liigub sageli ka hirmutavat ja eksitavat infot, seega ei maksa jääda gruppides liikuvaid haiguseid endale külge pookima, vaid hirmude maandamiseks on hea küsida nõu spetsialisti käest. Kontrollis käimise vajadus sõltub suuresti ka vanusest ja elustiilist: kas ollakse kellegagi pikaajalises suhtes või vahetatakse partnereid sagedasti.

Pihlaku sõnul pöördutakse sageli Paidesse günekoloogi või ämmaemanda juurde, kuid tegelekuses saab ka tema abi pakkuda. „Ma olen täpselt samasuguse kvalifikatsiooniga ämmaemand, nagu on Paides,“ rõhutab Pihlak. Kuigi Pihlaku vastuvõtuajad on neljapäeviti, on ta paindlik ning kokkuleppel valmis visiidiagaseid pakkuma ka sellistel päevadel ja aegadel, mil tervisekeskuses liigub vähem rahvast. Aja saab broneerida digiregistratuuri kaudu või helistades terviseagentuuri registratuuri telefonil 766 6661. Pihlak austab naiste anonüümsust ning on sõbralik ja toetav. Turvalise ja usaldusväärse ruumi hoidmine on talle oluline.

Pihlaku juures käivad peamiselt rasedad, kuid samuti ka noored ja menopausis naised. „Väga paljud ei tea, et nad võiksid siia tulla,“ lisas ta. Kuna lapsi sünnib praegu pigem vähem, saab Pihlak pakkuda pikema vastuvõtuaegaseid ja seeläbi individuaalsemat lähenemist igale naisele. Ämmaemand pakub abi järgmiste teemade puhul: igas vanuses naiste nõustamine, kõikide vaginaalselt võetavate analüüside tegemine, kontratseptsioonialane nõustamine ja beebipillide kirjutamine, raseduse arvele võtmine, rasedate jälgimine ja sünnitusjärgne kontroll, menopausi muredega naiste toetamine, imetamisnõustamine.

Vastuvõtule ei pea minema üksinda. Julgustuseks võib kaasa võtta oma mehe, sõbranna või kellegi teise lähedase.

Imetamisnõustamine teeb head nii beebile kui ka emale

Pärast sünnitust võib tekkida probleem, et laps ei võta rinda või imetamine on emale valus. Sageli tundub lihtsam valusa imetamiskogemusega mitte tegeleda, vaid minna kunts-

Ämmaemand Mari-Liis Pihlak oma hoolealuste – ema ja vastsündinuga.

toidule üle. „Tänapäeva naised loobuvad väga kergekäeliselt imetamisest,“ ütles Pihlak, kes on imetamise suur pooldaja. Tema sõnul loobutakse imetamisest juba ühe või kahe kuu möödudes. „See on aga lapse tervise, tema immuunsüsteemi alus,“ põhjendas ta imetamise vajalikkust. Sageli on probleem lihtsalt valedes võtetes, mis tekitavad emale valusid. Pihlak aitab nõustamisega võttes paika panna, nii et imetamine oleks meeldiv nii emale kui ka lapsele. Seda teenust kasutatakse pigem

harvem, sest sellest ei olda teadlikud. Pihlak julgustab tulema vastuvõtule ka selleks, et lihtsalt kontrollida, kas imetamisvõttes on õiged, ja saada ämmaemanda toetust. Vahel piisab sellestki, kui spetsialist kinnitab, et kõik on korras – tuleb anda lihtsalt aega nii emale kui ka beebile, et imetamine sujuks loomulikult.

Üks põhiprobleeme on beebi emadel ka piima lõppemine. „Piim ei jää niisama kinni, sellel on alati mingi põhjus, mis seotud närvisüsteemiga,“ selgitas Pihlak. Mida rohkem beebi sööb, seda

enam hakkab piima tekkima. Ka psühholoogiliste teemade puhul võib minna Pihlaku juurde, et lihtsalt rääkida ja meelerahu leida. Sünnituseks ettevalmistamisel õpetab Pihlak ka õigesti hingama. Samuti on võimalik tema juures kontrollida kõhu-beebi südamelööke.

Menopaus võib tekitada põiepõletikku

Menopausis naisel toimuvad kehas suured muutused, aga neid ei pea hakkama kohe raviga leevendama. Sageli saab

abi ka käsimeetoditega olevatest preparaatidest. Hormoonsüsteemi muutused võivad põhjustada näiteks higistamist või meeleolukõikumisi. „Kuna östrogeeni tase väheneb, tekib vanematel naistel tupekuivus ja see võib põhjustada kroonilisi põiepõletikke,“ selgitas Pihlak, et vahel ei oska ka perearst mõelda, et põiepõletik võib olla seotud menopausiga. Kui tegeleda tupe PH-ga, ei pruugi põiepõletikku tekkida. Higistamisele pakuvad leevendust käsimeetoditega saadavad taimsed preparaadid.

“Raamatukogude nädala ja järgmise aasta eesti raamatu aasta puhul avasime raamatutoa, et anda kasutult seisvatele raamatule uus võimalus kedagi teist rõõmustada. Kuna oktoober on ka vaimse tervise kuu, oli tore vaadata läbi oma raamaturiigi, tuletada meelde oma lemmikraamatuid ja otustada, millist enam ei vaja. Oleme ju elukaare teisel poolel ja tuleb asju kokku tõmbama hakata. Kõik võivad oma raamatuid siia tuua ja siit endale midagi uut leida. Raamatutuba on tegev selle aasta lõpuni. Siis rändavad need raamatud, mis kasutust ei leidnud, Pärnusse Kapsamaale. Seal saavad raamatud uue alguse. Madis Mikkor on see mees, kes teab, kuidas Kapsamaale toodud raamatud uue elu saavad, ja meie ootame teda kasutatud raamatute töötuppa juba lähiajal. Imavere raamatukogu juhataja korraldab sel nädalal eakatele vaimse tervise alase kohtumise sotsiaaltöö spetsialisti Anzelika Valdrega, kes tuletas meelde vaimse tervise viit vitamiini: liigu, maga, söö, suhtle ja tunne,” ütles Liia Viks.

“Oktoobrikuu tõi kaasa kaks tegusat nädalat: rahvamajade nädala ja raamatukogude nädala.

Muude toredate ürituste kõrval võttis MTÜ Kuldne Sügis ette korraldada endiste Imavere piirkonna kultuuritegijate mälestuspäeva. Sõitsime koos Paidesse Sillaotsa kalmistule, kus aetasime mälestusküünlad meie armastatud kauaaegsele tantsujuhile Milvi Nõmmikule ja MTÜ Kuldne Sügis endisele juhile Helgi Kalale. Sõit läks edasi Põltsamaa ja Pilistvere kalmistutele. Aetasime mälestusküünlaid 12 kalmule. Nende hulgas Imavere laulemale Vaike Nilbile, kultuuriedendajale Aino Kärstile, haridustöötajatele Lindale Stammele ja Astra Massakale. Lugesime kalmudel lauluema Vaike luulet, mis olid just mõeldud nende inimeste austuseks ja mälestuseks. Oli kaunis kuldne sügispäev, mis pani meid koos laulma kuldsetest sügislehtedest ja heldinud hingest. Päevakeskuse kohvilauas meenutasime toremaid kultuuriüritusi aegade tagant,” meenutas MTÜ Kuldne Sügis eestvedaja Liia Viks.

Sünnipäevalapsed

65
URMAS TRUMMER
TOOMAS RAAPER
JUKKA TAPIO LUOJUS
ARVO MERILA
AIVAR SALUMÄE
ENN TRUSKA
EHA LELL
AINO KIRSIMETS
KARIN KOGER
70
JÜRI VATSEL
VIKTOR LEHTER
TARMO SAAREMETS
AILI LEPIK
HELJO SILLAMAA
TATJANA VÜRMER
ENE MIKK
HELVE TOMBAK
NIINA RAITMAA
JELENA MULJAROVA
REET POTMAN
SILVI NAU
LEA EELMA
75
HARRY HAABU
AIN MELNIKOV
ANU OOSALU
ENE DREIFELD
IVI LUTS
76
PRIIT TIHK
JÜRI LEMETSAR
EVI TAMM
URVE PETERSON
OLLI VIIBUR
77
MATI ALAS
MAGDA VESKI
ASTA VEERE
78
JÜRI TŠISTOGRADOV
RAUL TEKKE
URVE PIHELKAS
LJUDMILLA LEITŠONOK
HELJO MUSTING
SVITLANA YARVISTE
EEVI PÖLD
VALENTYNA CHYZH
HELMA JALAKAS
AIME TUMMELEHT
MARIA KUSTOVA | 79
LIIA KRUBERG
HARRI ELLERMAA
HEIKI REINU
80
MART AUDRU
TIJU HEIN
ENE KÖSTER
81
MATI LIPPANT
ESTER TISLER
MAIE IMSI
AINO REBANE
ANU-URVE LOMP
82
JÜRI-TOIVO LAARMAA
83
ESTER TRUU
84
VEERA TULL
MARET AD RAT
85
ANTS VIISITAM
RAISSA TAAVITS
TAMARA EHO
EEVI PAJULA
RUTT REINLA
86
AINO VÄLI
87
JUTA AINUMÄE
88
ELDUR TOMBAK
ENDEL TOOMISTE
VELLO RAJU
NIKOLAI LINNASMÄGI
SILVIA STARAST
90
MIHKEL-UNO KILK
ERICH LUTS
ÕILME-AINO ASU
91
VAIKE LILLEPÄRG
OLGA LUHA
92
KALJO NURMSALU
LEILI SAADOJA
93
LAINE MURAKAS
AINO KLAAS
95
VILMA TOHO |
|---|--|

2027. aasta vanaduspensioniga on 65 aastat ja üks kuu

Sotsiaalkaitseminister Signe Riisalo allkirjastas vabariigi valitsuse määruse eelnõu, millega 2027. aasta vanaduspensioniga on 65 aastat ja üks kuu. Pensionile mineku vanus tuleb välja kuulutada kaks aastat ette, mis tähendab, et 2027. aasta pensioniea peab valitsus kinnitama järgmise aasta alguseks.

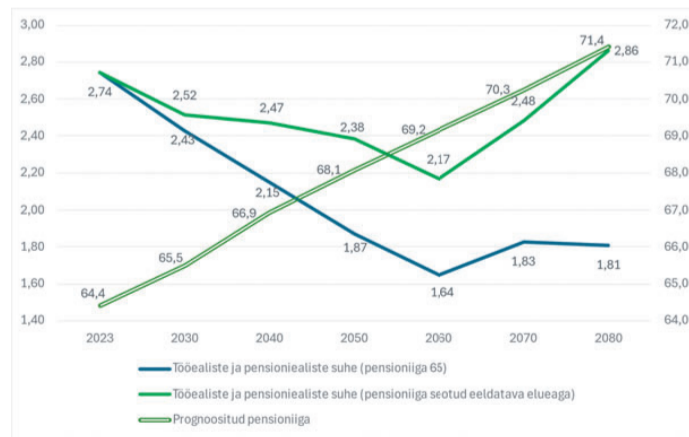
Alates 2027. aastast on vanaduspensioniga kalendriaasta-, mitte sünniaastapõhine. See tähendab, et iga kalendriaasta kohta kehtestatakse uus vanaduspensioniga.

„Vanaduspensioniea uued arvutamise valemid võeti vastu juba kuus aastat tagasi. Ühelt poolt aitab see suurendada pensioni arvutamise aluseks olevat staaži, teisalt peame paratamatult saama hakkama ka tööealise elanikkonna vähenemisega,“

sõnas sotsiaalkaitseminister Signe Riisalo ja lisas, et kõigi panus meie sotsiaalsüsteemi jätkusuutlikkusele on oluline.

Vanaduspensioniga sõltub 65-aastaste inimeste eeldatavast elueast ja seda arvutatakse viieaastase perioodi keskmisena. Näiteks 2027. aasta pensioniea arvutamisel võetakse aluseks aastate 2019–2023 keskmine eeldatav eluiga. Vanaduspensioniea arvutamise uued alused ja valem võeti riikliku pensionikindlustuse seadusega riigikogus vastu juba 2018. aastal ning selle järgi peab valitsus alates 2025. aastast määrusega kehtestama vanaduspensioniea iga aasta 1. jaanuariks.

2027. aastal jõuavad vanaduspensioniea 1962. aastal sündinud inimesed, v.a need, kes on sündinud detsembris.

Detsembris sündinud inimesed saavad 65 aasta ja ühe kuu vanuseks 2028. aasta jaanuaris ja nende pensioniea saabub 2028. aastal, mille täpne aeg selgub 2025. aasta vanaduspensioniea määruse alusel.

Pensionisüsteemi kestlikkuse tagamiseks on vanaduspensioniea tõstetud alates 1994.

aastast ehk kokku neljal korral. 2009. aastal otsustati vanaduspensioniea tõsta 65-ni aastaks 2026. Viimasena otsustati, et vanaduspensioniea hakkab alates 2027. aastast muutuma koos eeldatava eluea muutusega, seega vanaduspensioniea muutus on statistiline ning sõltub eeldatava eluea muutusest.

50+ MEESTE JA NAISTELE KÖNNIJALGPALLI TREENINGUD

IMAVERE SPORDIHOONES

ALATES NOVEMBRIST 2024
KOLMAPÄEVITI
KELL 16.30–17.30

Esimene treening 6. novembril

Treener Taiga Laur

Tule ja võta sõber kaasa!

Liikumine on elu!

Info:
Taiga Laur
mob. 5196 3823,
taigalaur66@gmail.com

KUHU MINNA

8. november kell 11 Järva-Jaani kultuurimajas Viljandi laste- ja noorteteater Reky „Pöial-Liisi“
8. november kell 19 Järva-Jaani kultuurimajas näitetrupp Poolvillased „Kirvega kurge püüdmas“
9. november kell 13 Koigi mõisa saalis Koigi piirkonna laste ja noorte lauluvõistlus Koigi Laululind 2024
9. november kell 14 Ervita seltsimajas koduste küpsetiste õpituba
9. november kell 18 Koeru kultuurimajas džässiohtu. Esineb Gourmet Kvartett
10. november kell 16 Imavere rahvamajas kino „Vari“
- 11.–16. november Järva-Jaani muuseumide keskus uudishimunädal valla noortele
- 11.–17. november noorsootöönädal
13. november kell 10.10 Albu koolis Piibe teatri loeng-etendus „Sõnateatri helimaagia“
13. novembrer kell 18.15 Ahula lasteaia saalis rahulik jooga. Juhendaja: Kristi Kirss. Info ja kirjapanek: anandajoogaklubi@gmail.com
14. november kell 18.30 Järva-Jaani kultuurimajas kino „Vari“
15. november kell 10–21 Järva-Jaani muuseumide keskus muuseumide keskuse 5. aastapäev. Alates kella 17st kõigile külastus sooduspiletiga 5 eurot. Kell 19 toimub orkestriproov, mängib Järva-Jaani puhkpilliorkester. Slaidid muuseumide keskuse tegemistest. Avatud suupistekohvik
15. november kell 10–22 Koeru kultuurimajas noorte inspiratsioonipäev
15. november kell 18.30 Imavere rahvamajas mälu-mänguturniiri Ajuragin hooaja II voor. Küsimused koostab ajakirjanik Villu Päärt
16. november kell 11 performance ja ajarännak Orina mõisa traktoriõppeklassis – Helmut Vajaka lugu
16. november kell 16 Koeru kultuurimajas Sangaste teatri Rukki Narrid etendus „Nunnad“
17. november kell 10–17 Järva-Jaani muuseumide keskus uudishimupäev: Tule otsi infot, mida sa varem pole teadnud! Koostame koos küsimise kaardi
19. november kell 19 Koeru kultuurimaja väljasõit Eesti draamateatrisse. Etendus „Cafe Theatral“
23. november kell 13 Aruküla mõisa saalis Koeru spordiselts 100 / Koeru HKS 30 sünnipäeva tähistamine
23. november kell 20 Koeru kultuurimajas Koeru spordiselts 100 / Koeru HKS 30 retropidu
24. november kell 13.30 Vargamäe muuseumi juurest kultuurilooline palverännak „Matsimäelt Vargamäele ehk igavikupühapäeva palverännak“
27. november kell 17 Järva-Madise kiriku pastoraadis raamatu „Järva-Madise kiriku lugu“ esitus. Lisainfo: palmistearlet@gmail.com
29. november kell 19 Koeru kultuurimaja väljasõit teatrisse Vanemuine. Muusikal „Kinky Boots ehk kirklikud kontsad“
30. november Imavere rahvamaja väljasõit Pilistvere rahvamaja. Pilistvere kihelkonnapäev. Vöhma, Kabela, Imavere ja Pilistvere isetegevuslaste kontsert. Tantsuõhtu koos ansambliga Folkmeister
- Novembris kell 10–17 (R–P) avatud Järva-Jaani muuseumide keskus ja vanatehnika varjupaik

Veerandsajased Koigi seltsid pidasid pidu

KRISTI KIRSS

Tänavune aasta on olnud mitmetele Järva valla seltsidele juubeliaasta. Erand pole ka Koigi piirkond, kus 19. oktoobril toimus suur juubelipidu. Koigi kultuuriseltsi estraadiring, ansambel Prill ja klubi Hõbehall said 25-aastaseks. Koigi mõisa kogunesid endised ja praegused kaasalööjad. Oli tantsu, oli ühislaulmist ning peole kohaselt ka soolaseid ja magusaid roogasid. Tantsuks mängis ansambel Merve.

Koigi kultuuriseltsi eestvedaja Ene Puhmaste sõnul sündis kolmest pundist esimesena eakate klubi Hõbehall. Ainult kokkusaamisest ei piisanud. Sooviti aktiivselt ja seltskondlikult aega veeta ning nii sündisidki ansambel ja estraadiring. „Hõbehall hakkas peale käima, et me võiks midagi teha ka ja et mina ju oskavat. Mulle saadeti suur peotäis naisi ja mehi, et ma nendega laulaks,“ meenutas Puhmaste.

Puhmaste hakkas teisi ideid genereerima. Jõudis näenditenigi, aga need on pikad ja keerukad meeles pidada. „Teeks hoopis estraadipalu,“ leidis ta lahenduse. Anekdootide raamatuid oli virnade viisi, aga

Laulurõõmu pakkus viieteistaastane Jaanilill.

tuhandetest sobisid vaid mõned üksikud. Kõik pole ju naljakad. Etteasteid tehakse üksinda, aga ka mitmekesi. Lavalaudadele on toodud näiteks Tšapai ja Petka lood. Estraadiringil on välja antud ka muinasjuttude plaat.

Rakendust leidis Puhmaste kõigile: „Kes laulis, see laulis, teised tegid estraadi.“ Peamiselt on klubide liikmed eakad, aga enda seltsi võetakse vastu ka uu-

si ja nooremaid liikmeid. Igav ei hakka ning esinemas saab käia ka kaugemates paikades. „Kui meid kutsutakse – tavaliselt eakate pidu läbi viima –, siis me peame kõike tegema,“ selgitas Puhmaste, kuidas küllakutsujad saavad osa nii estraadist, laulust kui ka tantsumuusikast. „Selleks peoks tegime,“ näitas Puhmaste plaati, millel olevaid lugusid said Koigi juubelipeol

kõik kaasa laulda.

Muusikakooslusi on Puhmaste teinud. Tantsumuusikat mängis Merve, kes on tegutsenud üle pooleaastase, ning oma esinemisega rõõmustas ka Jaanilill, kes on veel nooruke, viieteistkümnendaastane. Ka lapsed ei jää muusikast ilma, nemad saavad oma hääle kõlama panna 1978. aastal loodud Karukellas.

8. detsembril
kell 10.00–14.00
Karinu külamajas

XVI Käsitöö ja väiketootjate

Jõululaat

Registreerimine ja info
tel 5649 0522

Korraldajad:
Kõige parem
MTU KARAME

Päkapikud, ärgake!

IMAVERE SAAREKUUSIKU
LAULULAVAL JA SELLE ÜMBRUSES
PÜHAPÄEVAL, 8. DETSEMBRIL
KELL 12.00

**Päkapikkude
kõnd/jooks**

KAVAS:

- Päkapikkude ühistants, päkapiku laul
- Lastejooksud (250 m) kuni 6-aastastele
- Lastejooksud (500 m) 7–10-aastastele
- Kõnd/jooks (4 km) 11–111-aastastele

Kõigile osalejatele
paraja suurusega piparkook!
Üritust külastab jõuluvana!
Võimalus talle esineda ja
kommidega maiustada!
Mootorsaani kelgusõit!
Maitsev supp ja kuum tee!

Pane selga midagi päkapikulist!
PÄHE KINDLASTI PÄKAPIKUMÜTS!

Päkapikuks me jääme, jääme!

INFO: Targo Laur mob. 5196 3823, targoaur66@gmail.com

KORRALDUSKOHAL: IMAVERE SAAREKUUSIKU LAULULAVAL

SK Vargamäe võitis 2024. aasta juunioride EMV klubide arvestuses esikohad

AHTI UPPIN

SK Vargamäe vanemtreener

26. oktoobril toimusid Tartumaal Mellistes tõstmise Eesti meistrivõistlused U20 vanuseklassis, kus osales meie klubist üheksa noort – neli neidu ja viis noormeest. Olime ainus klubi, kes suutis täisvõistkonnad välja panna. Neidude arvestuses oli vaja kolme arvesse minevat tõstjat ja noormeeste arvestuses viit. Saime hakkama, sest algraskustega pidid noored täitma noorte I spordijärgu. See tekitab treenerile peavalu, sest neli last pidid alustama oma parimast tulemustest ja Rebeca Park sellest isegi enamast. Temal kahjuks jäigi algraskus alistamata. Arvesse minevaid neide jäi meil seega kolm, kes klubile punkte tooks. Treenerina teadsin, et kahekesi nad SK Edu kahe neiu vastu ei küüni ja kui keegi veel nulli saab, siis on esimene koht läinud. Riske oli. Meie noorim, vaid 11-aastane Carolin Jalast, kes koos meiega koolivaheajal Kääriku treeninglaagris ei osalenud, ei treeninud ka kodus. Oli kahtlus, kas ta suudab algraskused kk –45 kg alistada. Algraskused panime rebimises 32 kg ja tõukamises 40 kg. Neiu isiklikud rekordid on neist natuke paremad, kuid treenitus jättis soovida. Carolin sai hakkama, rebis teisel katsel isegi uue U13 Eesti rekordi 34 kg. Tõukamisel algraskus aga ebaõnnestus, sest kang libises pikkade tehisküünte tõttu käest. Need rebiti pealt ja teine katse sai sooritatud. Tulemus kirjjas ja kuldmedal võidetud. Carolin Jalast on tänava võitnud lausa neli kuldmedalit: U13, U17 kk –40 kg ja U15, U20 kk –45 kg. Suurepärase tulemus!

Inger Iris Prants ja Nele Marie Palmeos võistlesid IV grupis. Olin veidi närvis, sest Nelel tuli alustada oma parimast tulemustest summas 110 kg, mis tehtud kevadel. Kehakaalu –76 kg norm oli 110 kg, vähem ei saa. Peale selle tuli neil veel umbes poolteist kilogrammi kehakaalu langetada. Aga rebimine õnnestus. Esimene katse 50 kg ja teine 52 kg õnnestusid hästi. Kolmas katse 54 kg ebaõnnestus. Mõtlesin, et pole hullu – neiu tõukab algraskuse 60 kg ära ja saab klubile vajalikud punktid kätte. Aga võta näpust, neiu eksis algraskusel – võttis 60 kg püsti rinnale, mida poleks tohtinud teha.

Tulemused (esimene tulemus U20 EMV ja teine Tartumaa SMKV koht)

Carolin Jalast kk –45 kg I koht 74 kg (34 + 40) / I koht
Nele Marie Palmeos kk –76 kg II koht 112 kg (52 + 60) / 7 koht

Inger Iris Prants kk +87 kg I koht 152 kg (69 + 83) / I koht, U15 parim, naiste absoluutarvestuse 6. koht

Danile Purk kk –55 kg III koht 107 kg (47 + 60) / I koht kk –49 kg

Erki Jalast kk –73 kg III koht 147 kg (63 + 84) / 7 koht

Maiko Jalast kk –81 kg I koht 166 kg (75 + 91) / II koht

Kait Viks kk –89 kg I koht 210 kg (95 + 115) / III koht

Roomet Väli kk +109 kg I koht 250 kg (115 + 135) / II koht U20 arvestus

Kris Karel Jalast kk –61 kg I koht 98 kg (45 + 53)

Teet Karbus kk –96 kg II koht 264 kg (112 + 152), meeste absoluutarvestuse 5. koht 308,45 Sp

Mati Karbus kk –102 kg I koht 255 kg (115 + 140), absoluutarvestuse 7. koht 297,19 Sp

Kokku osales Tartumaa SMKV 46 meest ja 28 naist. Nende hulgas juunioride EMV arvestuses 21 poissi ja 10 neidu.

Klubide paremus

Naised:

SK Vargamäe 435,12 Sp

SK Edu 306,31 Sp

SK Athletius 149,98 Sp

Mehed:

SK Vargamäe 1153,75 Sp

SK Jõud Junior 962,04 Sp

SK Edu 849,33 Sp

SK Vargamäe noorte U20 EMV medalid: 5 kuld-, 1 hõbe- ja 2 pronksmedalit

U20 võitjanaiskond SK Vargamäe ja treener Ahti Uppin.

U20 võitjameeskond SK Vargamäe ja treener Ahti Uppin.

Soojenduse tegi ta ka oodatust varem ära. Kuna tema grupis oli 18 võistlejat, tuli pikalt katset oodata. Pikk tüdruk, järsk suur pingutus ja silme eest löi koraks mustaks. Ei tõuganud, kaks katset veel. Teisel katsel kükki rinnale ja ei tõuka ära. Tõukas ette ei rakendanud jala plahvatust piisavalt, mis niigi kehvaketal. Kolmas katse, kas nüüd või? Tubli, Nele, tõukas siiski 60 kg üles. Tänutäheks hõbemedal. Lugejale teadmiseks, et samade võistluste käigus selgitati välja ka Tartumaa SMKV parimad ja seda juba 37. korda. Osales viis riiki: Läti, Leedu, Soome, Saksamaa ja muidugi Eesti.

Meie superneiu Inger Iris Prants oli seekord tõesti heas hoos. Kuuest kuus katset, seitse uut Eesti rekordit ja kindel võit kk +87 kg ning üllatuseks ka parim neiu EMV U20 arvestuses. SK Edu esindaja Emely Raud, kes pidanuks kindlasti Sinclairi punktides meie Iri- sest parem olema, põrus, kuna oli kolm nädalat enne võistlusi angiinis olnud. Inger Irise tulemus summas 152 kg on uus Eesti rekord vanuseklassis U15 ja U17. Rebimise tulemus 69 kg samuti U15 ja U17 rekord, kuid tõukamise tulemus 83 kg andis U15 rekordid.

Tüdrukud said hästi hakkama. Tartumaa SMKV arvestuses oli Inger Iris Prants võitja kk +87 kg ja kogu võistluste parim U15 neiu 166 Sinclairi punktiga. Tänuks suur karikas. Tema oli ka ainus meie klubi karikavõitja Tartumaa SMKV arvestuses. Roomet Väliil jäi puudu 0,3Sp. Konkurent, SK Mäksa juunior

tõstja Aimar Kiivits, võistles eelmises grupis ja tema Sinclairi punkti tulemus jäi meil fikseerimata. Roometil olnuks vaja 1 kg rohkem tõsta, mida ta ka kindlasti oleks suutnud teha. 115 kg rebis kergelt ja tõukamises võinuks teine katse olla 136 kg. Roomet tellis 135 kg, tõukas varuga. Kolmandaks katseks tellis Roomet 140 kg. Lisasin veel +1 kg, et võita juunioride EMV arvestuses Sinclairi punktidega individuaalne kolmas koht. Kang rinnal, aga ei tõuganud, kahju! Läks seekord nii. Kehakaalu +109 kg siiski kuldmedal.

Võistluspäev algas I grupi võistlusega kell 10. Võistlema hakkas meie kõige pisem poiss Daniel Purk, kes kaalus vaid 45 kg ja pidi võistlema kk –55 kg. See oli U20 EMV noormeeste esimene kehakaal. Normiks 105 kg. Poisi enda parim tulemus kevadest on 106 kg. Olin Danielis kindel, et täidab algraskustega kindlalt normi. Rebimise algraskust 47 kg ta aga esimesel katsel ära ei rebinud. Teisel samuti mitte. Mis nüüd saab? Kui ebaõnnestub, on medalid läinud ja klubil noormeeste üldarvestuses I kohta võita küsimärgi all. Daniel võttis ennast kokku ja rebis algraskuse siiski kolmandal katsel ära. Käärikul treeninglaagris esmaspäeval rebis 47 kg kindlalt. Eks koormus laagris oli kõrge. Kaks treeningut päevas, hommikuti võimlemine ja kilomeeter jooksu. Tõukas aga Daniel hästi. Esimene katse 58 kg kindlalt ja teinegi 60 kg sai üles. Isiklik rekord nii tõukamises kui ka summas. Kahjuks 62 kg ta aga ära ei tõuganud. Rinnale sai!

Tulemuseks pronksmedal kk –55 kg ja Tartumaa SMKV arvestuses kk –49 kg I koht. Danielil elu esimene medal juunioride vanuseklassis, seda 14-aastaselt. Tänavu võitnud kolm medalit: U15 kuld-, U17 hõbe- ja U20 pronksmedal.

Meie noorim noormees, 12-aastane Kris Karel Jalast võistles Tartumaa SMKV arvestuses ja võitis kk –61 kg I koha uue isikliku rekordiga 98 kg (45 + 53). Temale käis U20 norm üle jõu ja treener ei registreerinud teda. Eks järgmisel aastal.

Mehe eest võistles kk –67 kg pronksmedalile Erki Jalast, kes võitis selle viimasel katsel tõugata isikliku rekordiga 84 kg. See oli suur üllatus talle endalegi. Erkil, kes oli rebimises kolme kiloga kaotanud SK Jõud Juniori tõstjale, oli nüüd vaja 4 kg enam tõugata kui konkurendil. Sai tehtud, tubli, Erki!

Maiko Jalast võistles seekord kk –81 kg ja võitis selle suhteliselt kindlalt, kuigi temast kolm aastat noorem SK Mäksa tõstja üritas vastu hakata. Noormehe randmed tegid juba soojendusel valu. Külmageeli sai peale lastud ja poiss kannatas võistluse lõpuni välja.

Kait Viks pidi võistlema kk –89 kg, et võita meistrititel, kuna kk –96 kg oli võimatu võita. Selle nimel tuli tal kaks kilo kaalu alla võtta ja püüda hooaja esimesel võistlusel tasemel olla. Kait võitis kk –89 kg, kuid tulemus summas 210 kg oli tagasihoidlik. Kahekuune suvine puhkus oli liiast ja noormees polnud veel vormi taastanud. Kevadel tehtud parim tulemus summas 223 kg jäi kaugele.

Reakuulutused

Ostame kasvavat ja virnastatud võsa Ambla piirkonnas. Lisaks ostame põllumaad. Telefon 53060119 või 56187373

Igasuguse elektroonika remont, arvutite remont. Tel 58104539, es3rid@gmail.com, Järva-Jaani

Müüa kuivi küttepuid (30,40,50 cm), terrassilauda, sisevoodrilauda ja õhukuiva servamata sanglepalauda. Tel 5219496

Ohtlike puude langetus
tõstukilt Järva valla piires.
Tel 5624 3085

Akende, uste ja muude puidutoodete valmistamine tellimuse peale.

Võtame tööle tiserleri.

Tel 5565 8919 • amblapuit@gmail.com
Pikk tn 6, Ambla

KARTUL SIMUNAST

TELLI KARTULIKOTT KOJU

WWW.KARTULIDEALINN.EE

51942122

KARTUL SIMUNAST

Järva Valla Leht

Väljaandja Järva Vallavalitsus
Järva-Jaani, Pikk 56,
info 5346 7235

Tiraaž 4000

Toimetaja Kristi Kirss,
kristi.kirss@jarvavald.ee

Trükk AS Printall

Toimetus ootab kaastöid iga kuu viimase täisnädala esmaspäevaks.

JÄRVA MAANAISTE ÜHENDUS

Ühisprojekti „Järva maanaine, kodukultuuri kandja“ eesmärk ja tulemus on koolitatud, terviseteadlik, edumeelne ja hästi toimiv kogukond.

Taotlus nr A8422400032

ÜPP SK 2023-2027

Toetab Euroopa Liit

Meede 1.2 - Kogukonna ühisprojektide toetus

UUED VALLAKODANIKUD

MARTIN HERR
JAKOB HIRV
ARABELLA HERR
MIRELL ORUPÖLD
MIRJAM KIVIMÄGI
ROMILI PÄRNPUU

PUURKAEVUMEISTRID

Puurkaevude ja -aukude projekteerimine, puurimine ning likvideerimine. Vee- ja kanalisatsioonitorustike, septikute ja süvaveepumpade paigaldus.

Lisainfo tel 50 21 279
www.puurkaevumeistrid.ee

FEKAALIVEDU JA UMMISTUSTE LIKVIDEERIMINE

Tel 384 6052 • info@jarvahaldus.ee

JÜRI LEPP
JAAN HEINSALU
KRISTJAN KAASIK
ANDRUS ALEMAA
ARMAT KOPPELMANN
JUZEFA-TERESA DISKO
JUTA PARKER
HELI EHASOO
HELLE RAUDSEPP
RIINA VÄLJATAGA
ENE KÖKK

Vajad uut vihmaveerenni või katuselt lumetõkked puudu?

- Katuseredelid
- Lumetõkked
- Vihmaveerennide paigaldus
- Käiguteed ja platvormid

527 1059

info@vihmaveerennid.ee

vihmaveerennid.ee

VIHMAVEERENNID

Liitevabad rennid kuni 50m

KOGEMUSTEGA PARTNER SINU AUTOLE!

- REMONT JA REHVITÖÖD
- 3D SILLASTEND
- DIAGNOSTIKA / ELEKTRITÖÖD
- KLIIMASEADMETE HOOLDUS
- KLAASITÖÖD / ESITULEDE TAASTAMINE

ROOSNA-ALLIKU, Pärnu mnt 7
Tel: 389 5557, 525 2166
autolammutus@stik.ee

PAIDE, Pärnu 57a
Tel: 3846083, 5340 5910
paide@stik.ee

AVATUD E-R 8-17

www.stik.ee

stikautoremont

FEKAALIVEDU
VÄLIKÄIMLATE RENT

tel. +372 452 2002
e-mail:agri@speq.ee
www.fekaaliabi.ee

FEKAALIVEDU
JÄRVAMAAL

Voolik kuni 50 m

Tellimine:
527 6087, Valeri
Hunting Grupp OÜ

OSTAN

IGASUGUSEID VANU FOTOSID
JA KOOLILÖPU MÄRKE

TÜRI FOTOGRAAF
RENÉ VIJLAT

Tel 525 8325
reneviljat@gmail.com

Viru Arborist OÜ

PAKUME ARBORISTI
TEENUSEID

- Ohtlike puude raie
- Seisukorra hindamine
- Puuhooldustööd
- Hekkide hooldus
- Võrade sidumine
- Puiduhakkuri teenus, Ø 20cm

Kutsetunnistused
141998, 141999

Reigo: 5800 1880
Gustav: 5919 2441
viruarborist@gmail.com

PUISTEMEES.EE

50 16 689

PUISTEVILLA PAIGALDUS

ISOVER
SAINT-GOBAIN

VÄIKE-MAARJA PUIT MÜÜB

Puitbrikett KASK
alates 240 €/alus

Puitbrikett TERMO
260 €/alus

Premium 6mm pellet
alates 250 eur/alus

Transpordi võimalus **KIIRE TARNE!**
Kohapeal drive-in süsteem ja paki/kotikaupa müük
Info ja tellimine: tel. 520 6369

Soodne saematerjal! Lauad, prussid!
Küsi hinnapakumist numbrilt 515 0268

Asume: Väike-Maarja, Jaama 7a
Külasta ka kodulehte: www.vmpuit.ee

